

**Inventariserend veldonderzoek,
verkennende fase
Schenkelweg, Zoeterwoude Dorp**

Antoine Wilbers

Colofon

*Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase
Schenkelweg in Zoeterwoude Dorp, gemeente Zoeterwoude
CIS-code: 15683*

In opdracht van: Variant Vastgoed Ontwikkeling BV

Auteurs: dr. A. Wilbers

Redactie: drs. S. Moerman, drs. W.S. van de Graaf

Versie: 1.3

© Katwijk, januari 2006

Controle

W.S. van de Graaf	Senior Archeoloog	31-01-2006
-------------------	-------------------	------------

Goedkeuring

R. Proos	Provincie Zuid-Holland	
----------	------------------------	--

Becker & Van de Graaf

Archeologie op maat

Vestiging Nijmegen
Klooster Albertinum
Heyendaalseweg 121
6525 AJ Nijmegen
Tel. 024-3608163
Fax 024-3603765

Vestiging Katwijk
Ambachtsweg 7C
Postbus 3012
2220 CA Katwijk (ZH)
Tel. 071-3326888
Fax 071-4035524

Vestiging Lelystad
Kolkweg 22B
8243 PN Lelystad
Tel. 0320-262825
Fax 0320-261441

info@opgravingsbedrijf.nl
www.opgravingsbedrijf.nl

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Becker & Van de Graaf

Inventariserend veldonderzoek, verkennde fase Schenkelweg in Zoeterwoude Dorp, gemeente Zoeterwoude CIS-code 15683

A. Wilbers

Inleiding

In opdracht van Variant Vastgoed Ontwikkeling BV heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf in januari 2006 een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) verkennde fase uitgevoerd aan de Schenkelweg 109 in Zoeterwoude Dorp, gemeente Zoeterwoude (bijlage 1 en 5). Aanleiding voor dit IVO is het plan om de huidige bebouwing te slopen en deze te vervangen door nieuwbouw. Het is onbekend tot welke diepte de bodem hierbij verstoord zal worden, maar dit zal niet meer zijn dan 2 m. Het onderzochte perceel staat bekend onder het kadastrale nummer E 3410. De oppervlakte van het onderzochte terrein is circa 1000 m².

Dit IVO is bedoeld om inzicht te krijgen in de landschappelijke ligging van eventuele archeologische resten. Centraal staat hierbij de geologische, geomorfologische en bodemkundige opbouw ter plaatse, voor zover archeologisch relevant. Het IVO heeft ook tot doel om inzicht te krijgen in de aard, omvang, ouderdom, gaafheid en conservering van de archeologische resten ter plaatse.

Het IVO bestond uit een beperkt bureauonderzoek gevolgd door een inventariserend veldonderzoek en is uitgevoerd volgens het Plan van Aanpak (PvA; van de Graaf 2006; zie bijlagen) en conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 2.2 (College voor de Archeologische Kwaliteit 2005a).

Voor de in dit rapport gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar bijlage 4. Afkortingen en enkele vaktermen worden achterin dit rapport uitgelegd (zie lijst van afkortingen en begrippen).

Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie

<i>Toponiem</i>	Schenkelweg
<i>Plaats</i>	Zoeterwoude Dorp
<i>Gemeente</i>	Zoeterwoude
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Coördinaten</i>	94.014/459.136, 94.019/459.096, 94.038/459.095, 94.026/459.137
<i>Opdrachtgever</i>	Variant Vastgoed Ontwikkeling BV
<i>Uitvoerder</i>	Becker & Van de Graaf BV
<i>Bevoegd gezag</i>	Provincie Zuid-Holland, dhr R. Proos
<i>Beheer en plaats van documentatie</i>	Becker & Van de Graaf, Katwijk, tot deponering bij PDB Zuid-Holland
<i>Uitvoeringsperiode</i>	26 januari 2006

Bureauonderzoek

Bij het bureauonderzoek zijn aan de hand van de bestaande bronnen gegevens verzameld over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied. Hierbij is gebruik gemaakt van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) en het Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Bij het bureauonderzoek zijn daarnaast landschappelijke gegevens verzameld van de geomorfologische kaart (DLO-Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst 1994) en de bodemkaart (Stichting voor Bodemkartering 1982) en historische gegevens uit de Atlas van het Hoogheemraadschap van Rijnland uit 1610-1615 (Balthasar, 1610-1615), van het minuutplan van 1823 (Machen 1823), de veldminuut van rond 1840 (Besier 1840-1861) en een topografische kaart van rond 1900 (Uitgeverij Nieuwland 2005, 422).

Geomorfologie en bodem

Het dorp Zoeterwoude is gesitueerd in de deels ontgonnen veengebieden ten zuiden van de Oude Rijn (M46, DLO-Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst 1994). Dit veen (Hollandveen) is ontstaan vanaf het Subborea (5.000-3.000 jaar geleden, zie bijlage 4) en bedekt marine en estuarine klei- en zandafzettingen uit het Atlanticum (7.500-5.000 jaar geleden). Vanaf de Middeleeuwen zijn grote delen van dit veengebied ontgonnen of afgegraven. Ter hoogte van Zoeterwoude Dorp is het veen ontgonnen vanaf de Late-Middeleeuwen en door de mens bedekt met een zogenaamd 'toemaakdek'. Een dergelijk toemaakdek werd aangebracht om de betreding van de grond te verbeteren en bestond veelal uit bagger uit de sloten (dus marine kleien en zanden uit de ondergrond) en (meer recent) overtollig zand van de bollenvelden in de buurt (Van Wallenburg/Markus 1971). Volgens de bodemkaart bestaat de bodem in het onderzoeksgebied daarom uit weideveengronden (pVb) met een grondwatertrap II. Het gaat dus om relatief natte gronden waarbij de gemiddelde laagste grondwaterstand tussen 50 en 80 cm onder maaiveld ligt en de gemiddelde hoogste grondwaterstand hoger dan 40 cm onder maaiveld. Uit de bodemkaart blijkt verder dat het bovenste deel van het veen bestaat uit bos- of eutroof broekveen.

Landgebruik

Het onderzoeksgebied is momenteel bebouwd met een bedrijfspand met woonruimte. Tot voor kort was in dit bedrijfspand een garagebedrijf gevestigd. Uit de historische kaarten (bijlage 6, 7 en 8) blijkt dat de Schenkelweg al in 1610 bestond en dat er tussen de Stompwijkse Vaart en de Zwet Wetering al enkele gebouwen voorkwamen. Het plangebied was toen nog onbebouwd. Ook in de 19^e eeuw was het plangebied onbebouwd en in gebruik als weiland. Zowel het weiland als een deel van de aangrenzende Zwet Wetering (westzijde) waren in 1823 in bezit van Leendert van Velzen, een broodbakker uit Zoeterwoude (Gemeente Zoeterwoude 1823). De huidige bebouwing stamt uit de jaren dertig en veertig van de 20^e eeuw (Koopmanschap et al. 2002).

Archeologie

Het onderzoeksgebied en omgeving staan op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden aangegeven als een gebied met middelhoge archeologische verwachtingswaarde, wat overeenstemt met de redelijke tot grote kans op archeologische sporen volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (kaart 1b, Archeologie, waarden). Het onderzoeksgebied ligt in een laagveengebied dat maar gedeeltelijk is afgegraven. Voor het grootste deel ligt hier het Hollandveen aan de oppervlakte, waarbij het oude mariene afzettingen afdekt. In het onderzoeksgebied bestaat de bodem uit

weideveengronden, voornamelijk opgebouwd uit broekveen. Het veen is echter afgedekt met een toemaakdek die voornamelijk uit humusrijke zanden bestaat. Deze zanden zijn vaak aangevoerd van elders om de oppervlakte beter bewoonbaar te maken. De archeologica aanwezig in dit toemaakdek zijn daarom waarschijnlijk van elders aangevoerd.

Het plangebied ligt op de hoek van de Schenkelweg en de Stompwijkstraal. Deze vaart is op last van het Hoogheemraadschap Rijnland aangelegd in 1420 om de afwatering van het ontgonnen en ingeklonken veengebied te verbeteren (Koopmanschap et al. 2002). De Schenkelweg stamt waarschijnlijk ook uit de 15^e eeuw, vanouds al genoemd als de “Scinkel”, “Schinkel” of “Schenkel”, Rijnlands voor “een dijk die twee andere dijken verbindt” (van Gent 2005). Gezien ook de nabijheid van de dorpskern is het mogelijk dat er vanaf de Late-Middeleeuwen al bewoning aanwezig was op het perceel. Andere aanwijzingen voor bewoning buiten de dorpskern zijn beperkt. Ca. 1 km ten noordwesten van het plangebied is tijdens veldkartering in de jaren zeventig van de vorige eeuw een concentratie aan middeleeuws aardewerk aangetroffen (Archis-waarnemingsnr. 8646) en tijdens graafwerkzaamheden aan de A4 is in 2005 een concentratie handgevormd aardewerk uit de IJzertijd of Romeinse tijd en tufsteen uit de Romeinse tijd aangetroffen (Archis-waarnemingsnr. 60467).

Veldonderzoek

Het archeologische doel van het veldonderzoek is om vast te stellen of het bodemprofiel en eventuele archeologische indicatoren aanleiding geven te veronderstellen dat er archeologische resten aanwezig zijn en om vast te stellen of en waar de bodem verstoord is. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Werkwijze

In het onderzoeksgebied aan de Schenkelweg zijn vijf boringen gezet (bijlage 10) met een diepte van 2 tot 4 m. Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm en in de veenlagen van een veenboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische standaard boorbeschrijvingmethode (College voor de Archeologische Kwaliteit 2005b). De boringen zijn ingemeten door ze uit te passen vanaf de bestaande bebouwing. De boorinhoud is in het veld onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. De boringen zijn gezet in een zoveel mogelijk verspringend grid waarbij de langste raai loodrecht op de Schenkelweg gericht was. Er is geen veldkartering uitgevoerd omdat het hele plangebied bebouwd of bestraat was.

Resultaten

In alle boringen is veen aangetroffen, bedekt met zand of zandige klei (bijlage 10). De diepte waarop het veen begint ligt in boring 1, 2, 3 en 5 tussen 80 en 130 cm -mv, in boring 4 is het veen op grond van een verstoring pas aangetroffen op 250 cm diepte. In boring 1, 2 en 3 komen er in het veen ook lagen sterk humeuze, matig siltige ongerijpte kleien voor. In deze kleien komen net als in het veen resten voor van riet en hout. Mogelijk gaat het om afzettingen in poelen of geultjes die in verbinding stonden met de Oude Rijn. Het bovenste deel (20-50 cm) van het veen is veraard (zie boring 3 en 5) wat aantoonde dat het een tijd aan de oppervlakte heeft gelegen, waarschijnlijk toen het terrein in gebruik was als weiland. Dit veenoppervlak kan daarom worden beschouwd als het archeologische niveau.

Het zand (of zandige klei) dat het veen bedekt, bestaat meestal uit twee lagen. Direct op het veen komt een laag voor die zwak tot sterk humeus is, veelal kalkloos (tenzij er veel puin in zit) en puin, baksteen, grind en sintels bevat.

Deze laag is een soort toemaakdek en kan hoogstwaarschijnlijk worden toegeschreven aan de bouw van het huidige pand. Boven op deze laag komt nog een laag ophoogzand voor van 15 tot 50 cm dik.

In boring 4 is deze opbouw niet aangetroffen omdat hier begin jaren negentig een sanering van een olietank heeft plaatsgevonden (persoonlijke communicatie dhr. Versteegen, oud-bewoner). De aangetroffen zanden en het kleilaagje boven op het veen behoren tot de opvulling van de saneringskuil. Uit informatie van de gemeente blijkt dat in de buurt van boring 4 ook de aansluiting van het huis op de hoofdriolering ligt, samen met een regenwaterafvoer. Vanwege deze graafwerkzaamheden kan het archeologische niveau in dit deel van het terrein als verstoord worden beschouwd (bijlage 5).

De natuurlijke bodem is dus bedekt met een recent antropogeen dek waardoor een echte bodemclassificatie niet meer mogelijk is. De veenbodem die onder het dek voorkomt kan echter als een begraven weideveengrond worden beschouwd. Uit de grondwaterstanden kan worden bepaald dat het hier gaat om een grondwatertrap II of III.

In boring 2 en 5 zijn in de veraarde laag van het veen (het archeologische niveau) enkele archeologische indicatoren aangetroffen (bijlage 9). Het betreft een stukje verbrande leem in boring 2 en een stukje geglazuurd aardewerk in boring 5. Voor het stukje leem is geen datering te geven; het stukje aardewerk stamt uit de 18^e of 19^e eeuw. Omdat uit historische gegevens bekend is dat het plangebied in de 18^e en 19^e eeuw niet bebouwd was zal het bij deze vondsten waarschijnlijk gaan om zogenaamde mestvondsten uit de tijd dat dit terrein in gebruik was als weiland. De vondsten zijn dus geen indicator voor een archeologische vindplaats.

Conclusies en aanbevelingen

Het plangebied ligt op de hoek van de Stompwijkstraat en de Schenkelweg. Deze vaart is aangelegd in 1420 ter verbetering van de ontwatering van het sterk ingeklonken veen. De Schenkelweg is in dezelfde tijd aangelegd als verbindingsdijk tussen twee bedijkte vaarten. Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied tot de jaren dertig van de 20^e eeuw in gebruik is geweest als weiland. Pas bij de bouw van de huidige bebouwing is het terrein opgehoogd met een dek van zand of zandige klei waarin veel puin voorkomt en later ook nog met een laag ophoogzand. Het oude oppervlak van het veen, dat kan worden beschouwd als het archeologische niveau, is daarmee op ongeveer 1 m –mv komen te liggen. De bovenste laag van dit veen is veraard en in deze laag zijn een stukje verbrande leem en geglazuurd aardewerk aangetroffen. Het aardewerk is gedateerd in de 18^e of 19^e eeuw. Deze vondsten wijzen waarschijnlijk niet op een vindplaats maar zijn eerder mestvondsten uit de tijd dat het plangebied nog als weiland in gebruik was.

Op grond van de historische informatie, de aangetroffen bodemopbouw en de archeologische indicatoren kan worden geconcludeerd dat er in het plangebied hoogstwaarschijnlijk geen archeologische vindplaatsen voorkomen. Daarom wordt verder archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht.

Voor goedkeuring van dit selectieadvies kan contact opgenomen worden met de provinciaal archeoloog van Zuid-Holland, dhr. Proos.

Beantwoording van de onderzoeksvragen (zie PvA; van de Graaf 2006)

1. *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie (geologie, bodemkunde en geomorfologie)?*

Het plangebied ligt in een ontgonnen veengebied. Door het gebruik als weiland is de bovenste laag van het veen veraard. Door de bouw van huizen in de jaren dertig is dit veen vervolgens bedekt geraakt met een antropogeen toemaakdek van zand of zandige klei. De bodem onder het toemaakdek is een weideveengrond met een grondwatertrap II of III.

2. *Zijn er archeologische resten aanwezig op de onderzoekslocatie?*

Er zijn in de veraarde laag van het veen twee archeologische vondsten aangetroffen. Het betreft een stukje verbrande leem en een stukje geglazuurd aardewerk uit de 19^e of 20^e eeuw. Beide worden beschouwd als mestvondsten uit de tijd dat het plangebied in gebruik was als weiland.

3. *Wat is de aard, omvang, kwaliteit en locatie (horizontaal en verticaal) van de archeologische resten?*

De aangetroffen archeologische vondsten wijzen niet direct op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats.

4. *Welke delen van het gebied zijn verstoord en tot op welke diepte?*

Het oude oppervlak van het veen kan beschouwd worden als het archeologische niveau en dit niveau is alleen aan de westzijde van het gebouw verstoord. Deze verstoringen hangen samen met de aanleg van riolering en de sanering van een olietank (zie ook boring 4).

5. *In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen?*

De resultaten wijzen uit dat het gebied rondom het plangebied inderdaad een middelhoge verwachting heeft, met name voor vindplaatsen uit de Late-Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. In het plangebied is echter geen vindplaats aangetroffen.

6. *Welke aanbevelingen kunnen er gegeven worden voor eventueel vervolgonderzoek?*

Op grond van de historische informatie, de aangetroffen bodemopbouw en archeologische indicatoren kan worden geconcludeerd dat er in het plangebied hoogstwaarschijnlijk geen archeologische vindplaatsen voorkomen. Daarom wordt verder archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht.

Literatuur en kaarten

ANWB, 2004: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25000*, Den Haag.

Balthasar, F. 1610-1615: *Atlas van het Hoogheemraadschap van Rijnland*. Hoogheemraadschap Rijnland, Leiden

Besier, J.A., 1840-1861: *Topografische en militaire kaart van Nederland* (veldminuten), schaal 1:25.000, (<http://www.dewoonomgeving.nl>).

College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005a: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 2.2, Gouda.

College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005b: *Archeologische standaard boorbeschrijving*, Archeologie Leidraad 3, Gouda

DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische kaart van Nederland*, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage, Wageningen / Haarlem.

Gemeente Zoeterwoude, ca. 1823: *Oorspronkelijke aanwijzende tafel der grondeigenaren en der ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen benevens van derzelver inhouds-grootte, klassering en belastbaar inkomen, volgens het kadaster*. Kadastrale gegevens (OAT-gegevens) behorende bij de minuutplannen van sectie D, Noord Aa. De Woonomgeving, Nederland zoals het was, www.dewoonomgeving.nl.

Gent, J. van, 2005: *Zoeterwoudse straatnamen*. Website Stichting Oud-Zoeterwoude. <http://www.oudzoeterwoude.nl/documenten/straten.htm> (geraadpleegd 25-01-2006)

Graaf, W.S. van de, 2006: *Plan van aanpak. Schenkelweg in Zoeterwoude Dorp, gemeente Zoeterwoude*, Katwijk (Intern rapport, Becker & Van de Graaf).

Koopmanschap, A./J. van Gent/G. van der Hoeven, 2002: *Zoeterwoude 725*, Alkmaar.

Machen, K.E., 1823: *Minuutplan, Gemeente Zoeterwoude, Sectie D, De Noord A*, Zoeterwoude, blad 1, perceelnummers 1-314, schaal 1:2500, (<http://www.dewoonomgeving.nl>).

Markus, W.C., Wallenburg, C. van, 1982: *Toelichting bij de kaartbladen 30 West 's-Gravenhage en 30 Oost 's-Gravenhage*. Stichting voor Bodemkartering (STIBOKA), Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *Bodemkaart van Nederland*, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage, Wageningen.

Uitgeverij Nieuwland, 2005: *Grote Historische topografische Atlas, ± 1905, Zuid-Holland*, schaal 1:25.000, Tilburg.

Lijst van afkortingen en begrippen

Afkortingen

ARCHIS	Archeologisch Informatie Systeem
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
BP	Before Present (Present = 1950)
GPS	<i>Global Positioning System</i>
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
VINEX	Vierde Nota ruimtelijke ordening Extra

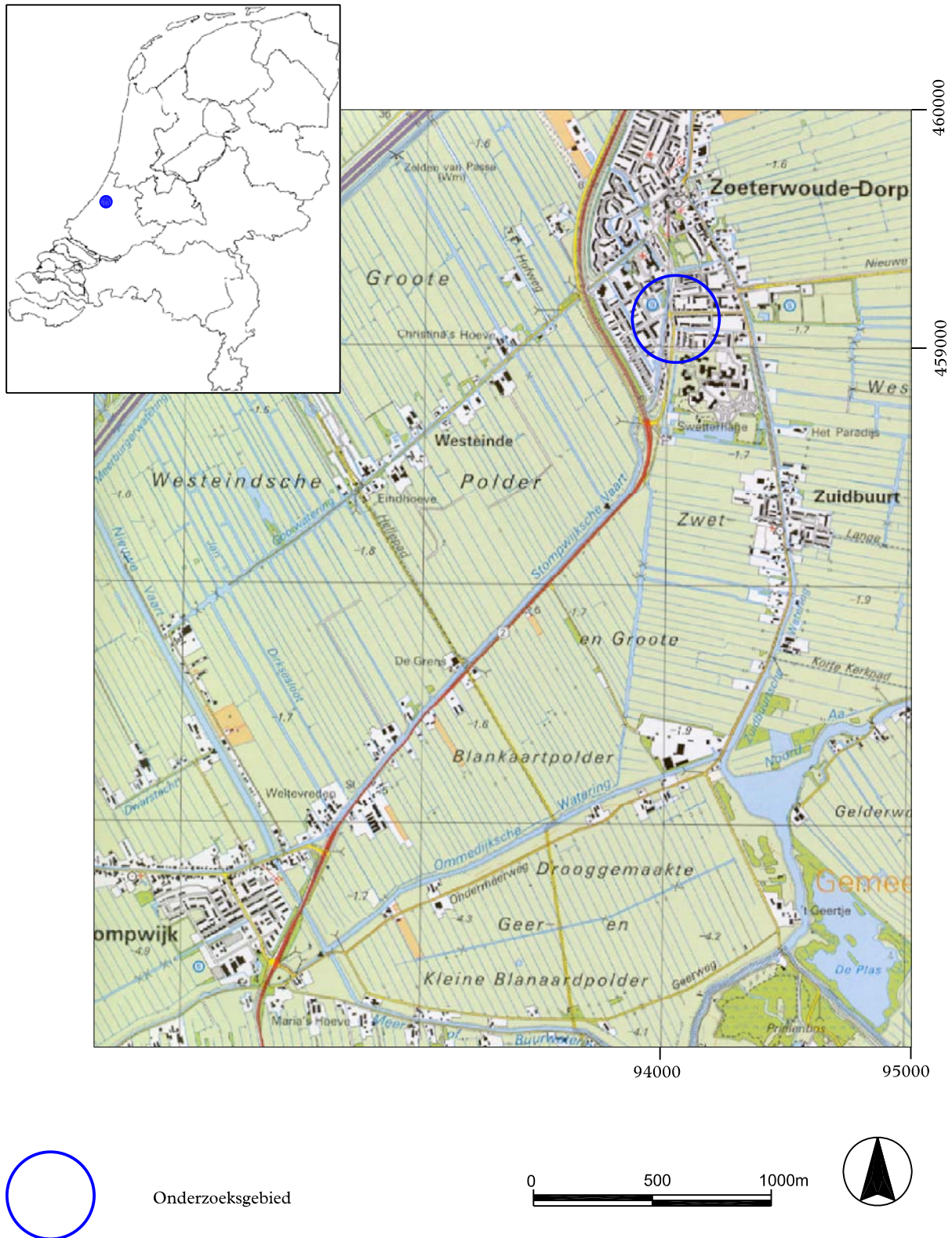
Verklarende woordenlijst

antropogeen	door menselijke activiteit veroorzaakt of gemaakt
artefact	door de mens vervaardigd voorwerp
bosveen	veen waarbij het dode plantaardige materiaal vooral bestaat uit resten van bomen en struiken.
Edelmanboor	een handboor voor bodemonderzoek
eutroof veen	voedselrijk veen, ontstaan door slibhoudend water; eutroof veen is als gevolg van de grondwaterkwaliteit zoet of brak. De vegetatie van zoet eutroof veen is broek- en ooibos (els, wilg, populier) en riet. De vegetatie van het brakke veen is riet.
horizont	kenmerkende laag binnen de bodemvorming
humeus	organische stoffen bevattend; bestaande uit volledig verteerde resten van planten en dieren in de bodem
leem	samenstelling van meer dan 50% silt, minder dan 50% zand en minder dan 25% klei
podzol	goed ontwikkelde bodem in gebieden met veel neerslag
rietzeggeveen	veen waarbij het dode plantaardige materiaal vooral bestaat uit resten van riet en zegge
silt	zeer fijn sediment met grootte 0,002-0,05 mm
slak	steenachtig afval van metaal- of glasproductie
toemaakdek	een laag bestaande uit zand of klei (meestal bagger uit de sloten en overtollig zand van de bollenvelden) dat werd aangebracht op het veen om de betreding te verbeteren
vaaggrond	grond zonder duidelijke tekenen van bodemvorming
veen	een natte, zuurstofarme en sponsachtige grondsoort, die is opgebouwd uit dood plantaardig materiaal. In gedroogde vorm staat het bekend als turf
zavel	grondsoort die tussen 8 en 25% klei (deeltjes kleiner dan 0,002 mm) bevat

Overzicht van de bijlagen

1. Topografische kaart
2. Archis-informatie
3. Overzicht Archismeldingen
4. Periodentabel
5. Boorlocatie- en vindplaatsenkaart
6. Atlas van het Hoogheemraadschap van Rijnland 1610-1615
7. Minuutplan 1823
8. Veldminuut 1840-1861
9. Vondstenlijst
10. Boorbeschrijvingen

Bijlage 1: Topografische kaart

Bijlage 2: Archis-informatie

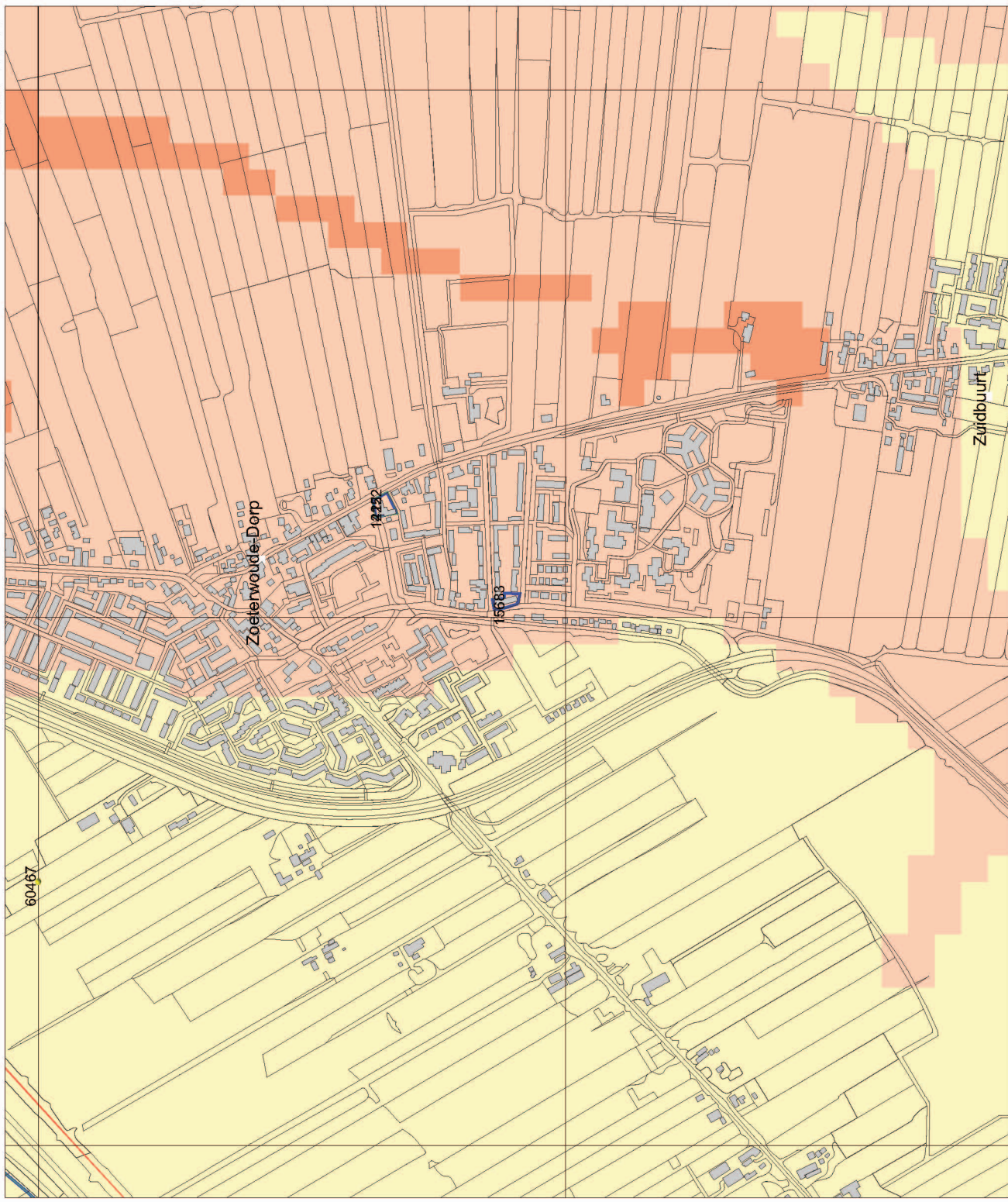
bron: Archis II (ROB).

Archeologische informatie

15683 Schenkelweg Zoeterwoude Dorp

Becker

95159 / 460063

Legenda

- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- GRID_1KM
- HUIZEN
- PLAATSNAMEN
- GEMEENTEN
- PROVINCIES
- TOP10 (@TDN)
- ONDERZOEKEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- MONUMENTEN
- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW
- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middel hoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middel hoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd

N
ROB
ArchisII

Bijlage 3: Overzicht Archismeldingen

Waarnemingen en vondstmeldingen

Nummer	Omschrijving	Tijdvak
60467	Handgevormd aardewerk	Late IJzertijd – Romeinse Tijd
	Tufsteen	Romeinse Tijd – Middeleeuwen

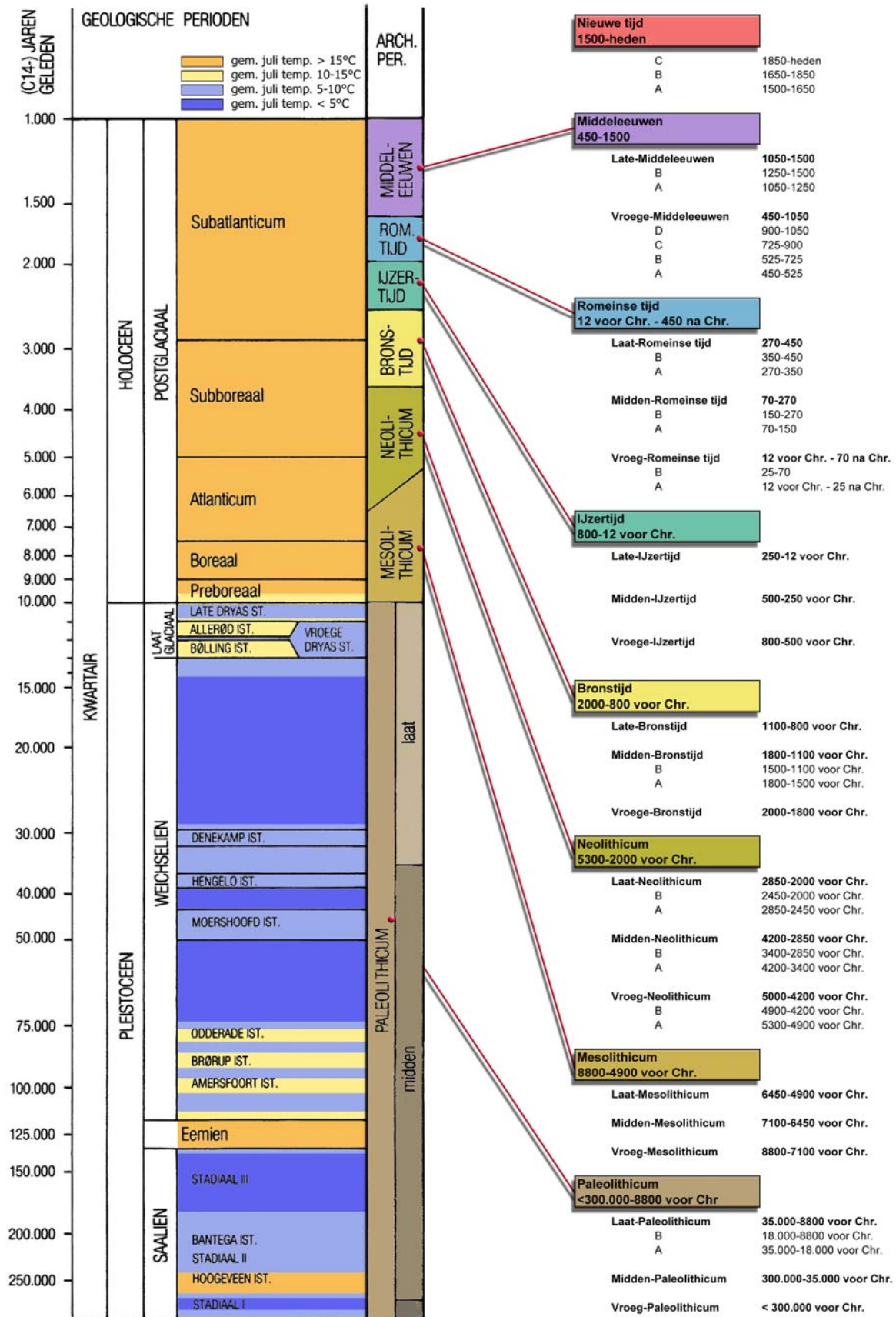
Onderzoeksmeldingen

Nummer	Bedrijf	Jaar
14122	Becker & van de Graaf	2005
15683*	Becker & Van de Graaf	2006

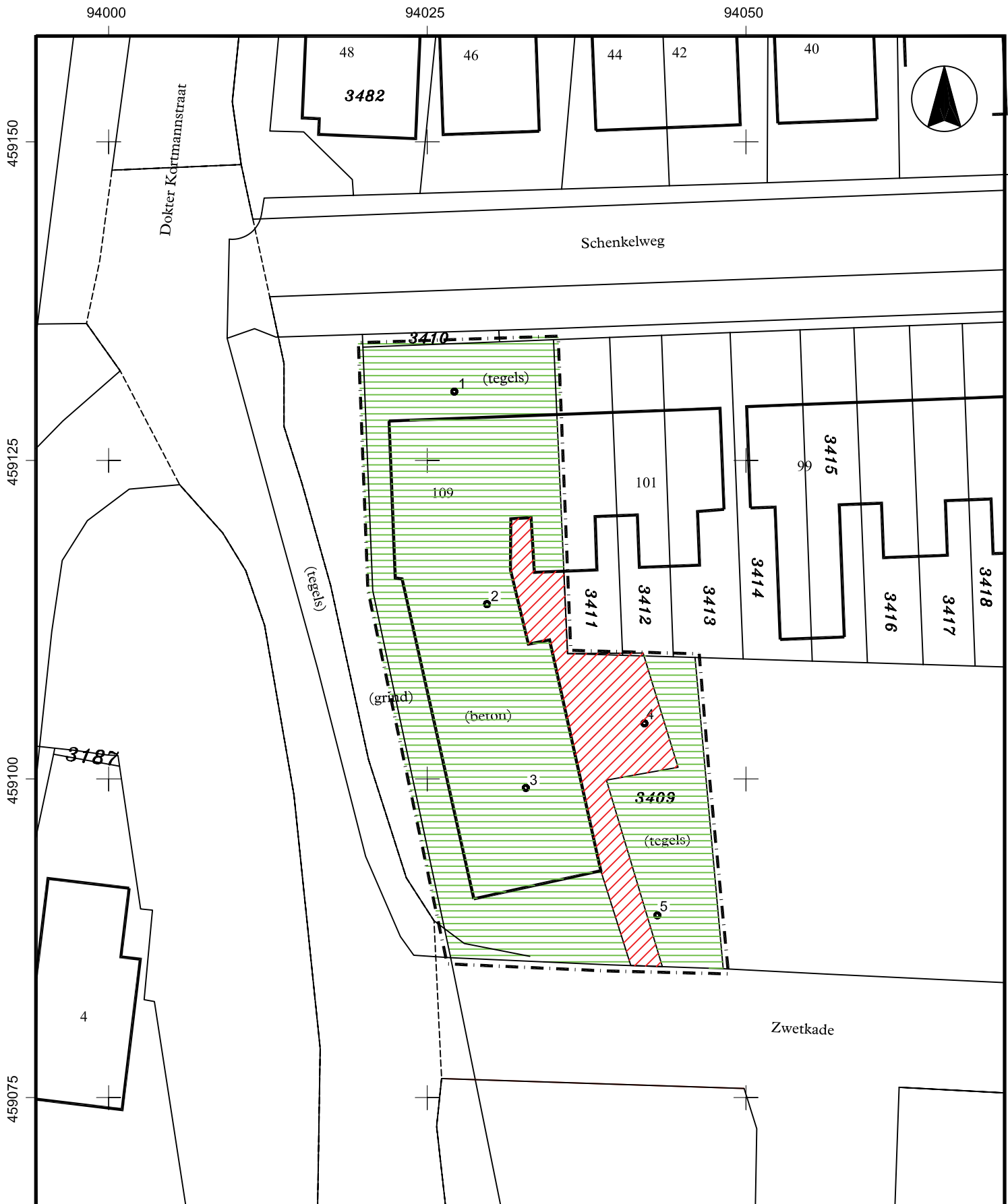
* dit onderzoek.

bron: Archis II (ROB).

Bijlage 4: Periodentabel

Bijlage 5: Boorlocatie- en vindplaatsenkaart

LEGENDA

boring

verstoord

onverstoord

bebouwing

begrenzing onderzoekslocatie

53

3409

huisnummer

kadastrale nummers

0m

10m

REV.	DATUM	NAAM	OMSCHRIJVING	GOED GEK.
0	25.01.06	MS	SITUATIE TEKENING	
Becker & Van de Graaf				
archeologie op maat				
OMSCHRIJVING: SCHENKELWEG 109 TE ZOETERWOUDE				SCHAAL: 1:400
PROJECTNUMMER: 01400601/15683				FORMAAT: A4

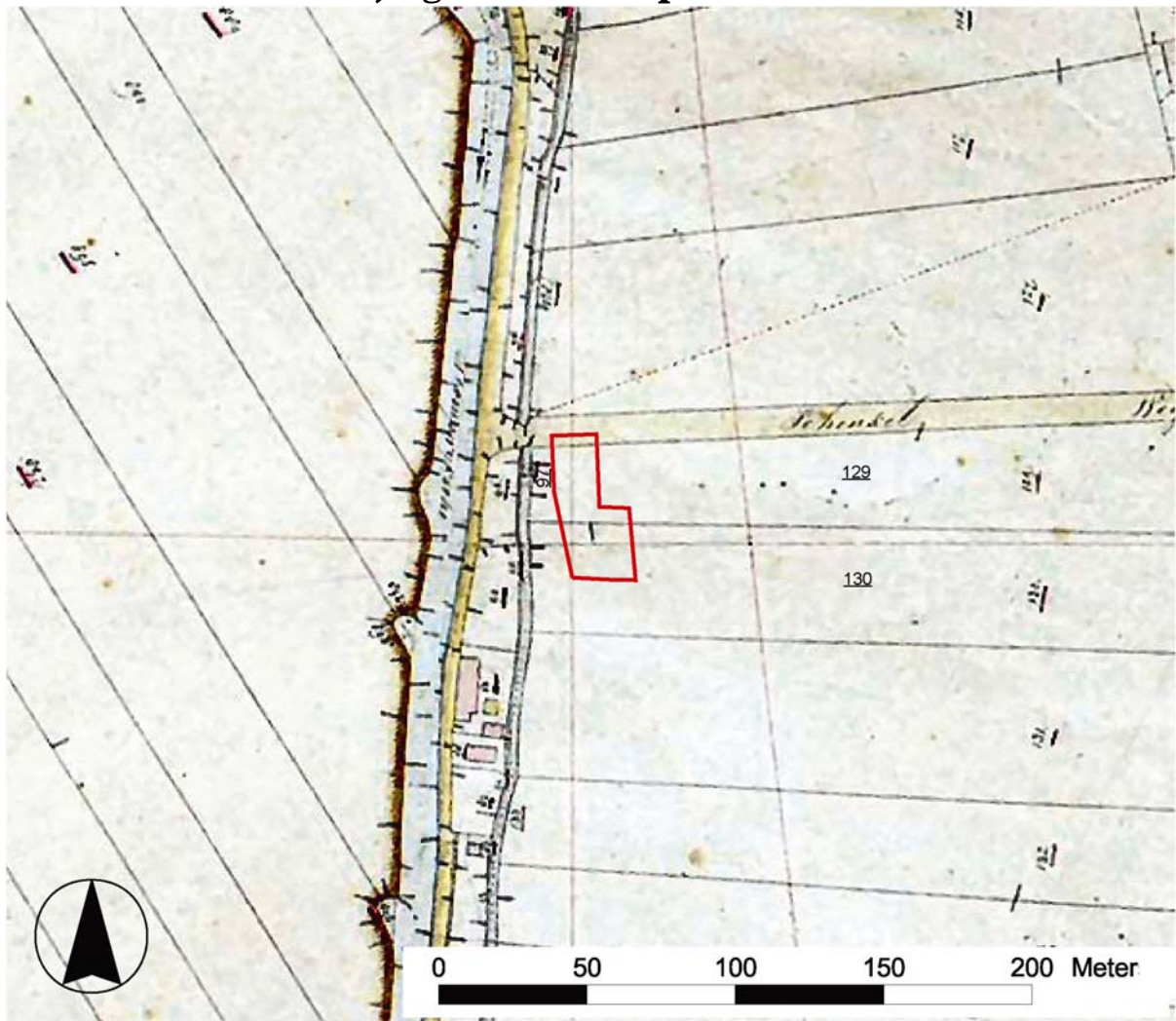
**Bijlage 6: 6. Atlas van het
Hoogheemraadschap van Rijnland 1610-1615**

bron: Balthasar (1610-1615).

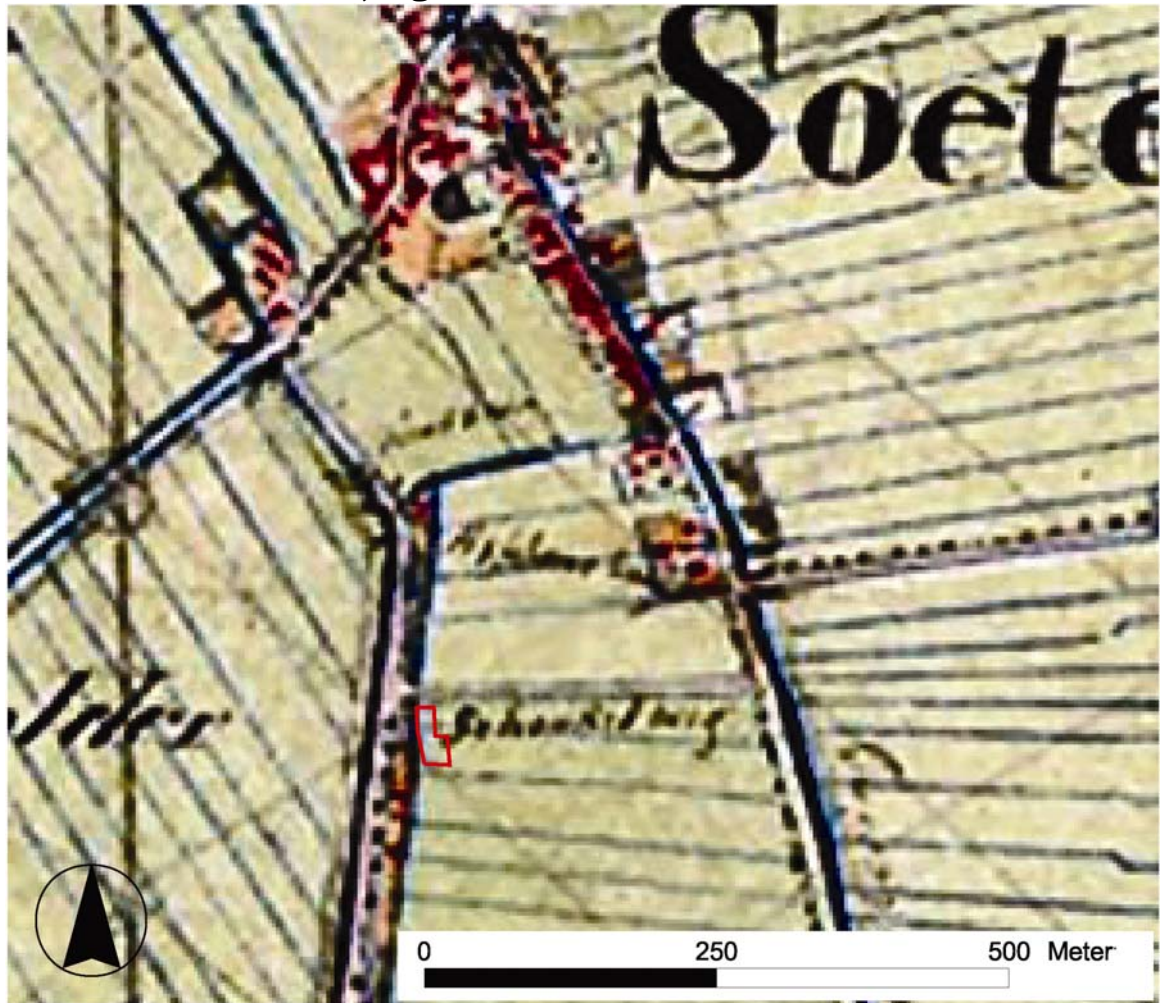
Deze kaart is niet op schaal waardoor de locatie alleen bij benadering kan worden ingetekend.

Bijlage 7: Minuutplan 1823

bron: Machen (1823).

Bijlage 8: Veldminuut 1840-1861

bron: Besier (1840-1861).

Bijlage 9: Vondstenlijst

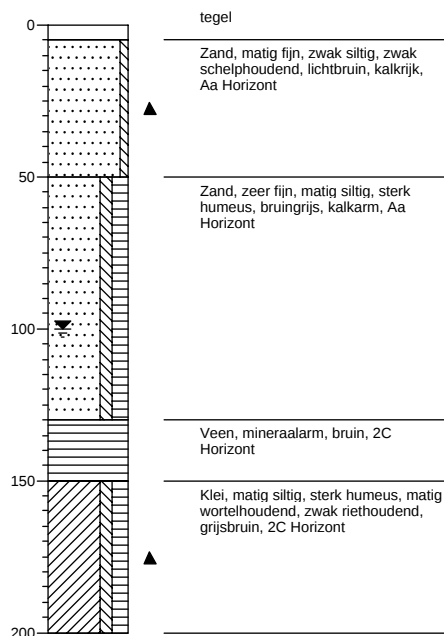
Boornr.	Vondstnr.	Diepte	Aantal	Soort vondst	Datering	Beschrijving	Conserveringstoestand
2	1	100-150 cm Horizont 2A	1	Verbrande leem	ondateerbaar	Oranje-rood, aan één zijde zwart (roet?). 2x1x1 cm enigszins afgerond. Zeer zacht, broos materiaal.	Verbrand?
5	2	90-140 cm Horizont 2A	1	Roodbakkend geglazuurd aardewerk	NT, 18 ^e – 19 ^e eeuw	Beide zijden zijn bruin geglaazuurd. 2x1x0,5 cm.	Scherf overlangs gespleten.

Gedetermineerd door W.S. van de Graaf, januari 2006.

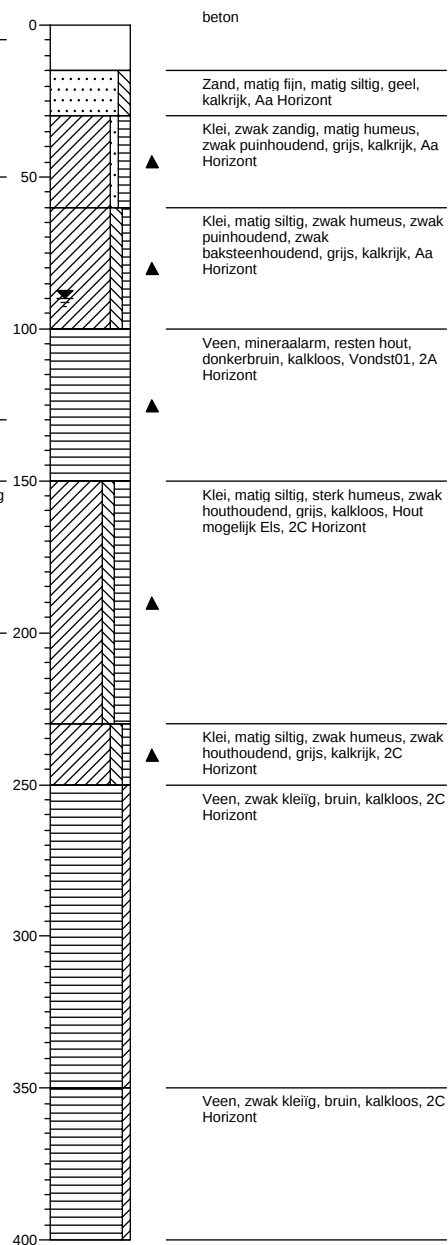
Bijlage 10: Boorbeschrijvingen

Boring: 01

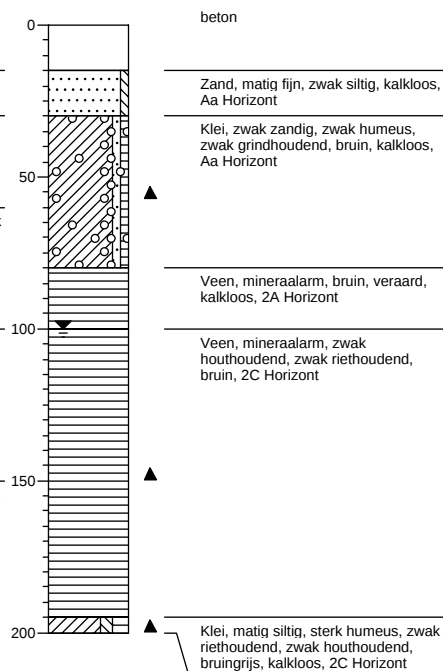
Datum: 26-01-2006
X: 94028
Y: 459131
Maaiveld [m] -0.5 N.A.P.
GWS: 100
Opmerking:

Boring: 02

Datum: 26-01-2006
X: 94030
Y: 459114
Maaiveld [m] -0.6 N.A.P.
GWS: 90
Opmerking:

Boring: 03

Datum: 26-01-2006
X: 94033
Y: 459099
Maaiveld [m] -0.6 N.A.P.
GWS: 100
Opmerking:

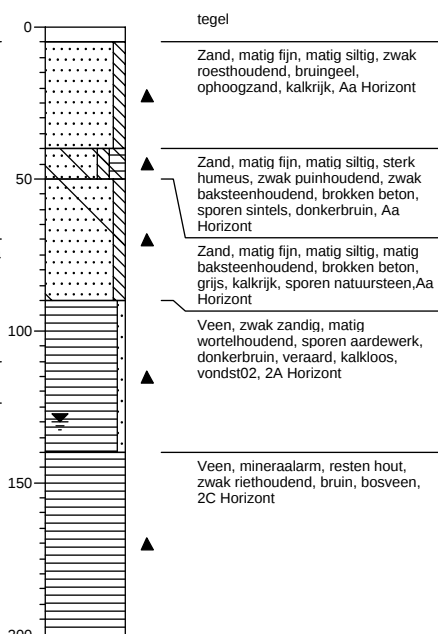
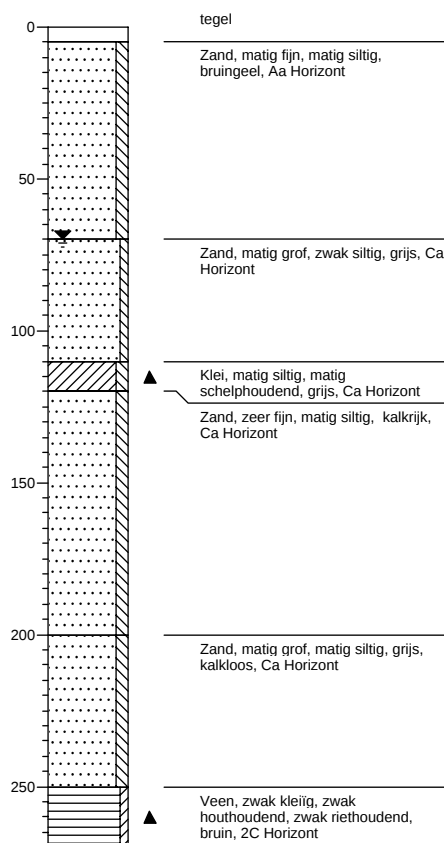

Boring: 04

Datum: 26-01-2006
X: 94043
Y: 459105
Maaiveld [m]: -0.5 N.A.P.
GWS: 70
Opmerking:

Boring: 05

Datum: 26-01-2006
X: 94044
Y: 459089
Maaiveld [m]: -0.4 N.A.P.
GWS: 130
Opmerking:

PLAN VAN AANPAK

booronderzoek

LOCATIE	Zoeterwoude, Schenkelweg
PROJECT	01400106/15683 Zoeterwoude Dorp

OPSTELLER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Auteurs			
☐ Projectleider (<i>senior archeoloog</i>)	Willem-Simon van de Graaf 024/360 81 63 info@opgravingsbedrijf.nl	26-01-2006	
☐ Medeopsteller(s)	Antoine Wilbers 071/332 68 88 awilbers@beckerenvandegraaf.nl		

OPDRACHTGEVER	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	Variant Vastgoed Ontwikkeling BV		
	Dhr. J. Bruikman Röntgenweg 20 2408 Ab Alphen aan de Rijn		

BEOORDEELD DOOR	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
☐ Gemeente			
☐ Provincie			
ROB (<i>beschermde monument/ projectvergunning/Grote Projecten</i>)	Datum akkoord AMC:		

UITVOEREND BEDRIJF / INSTELLING	
Naam	Becker & van de Graaf
Contactpersoon	Antoine Wilbers
Telefoon / e-mail	Ambachtsweg 7C 2220 CA Katwijk ZH 071/3326888 awilbers@beckerenvandegraaf.nl

DATUM ONDERZOEK	
☐ Start	26-01-2006
☐ Duur	Max. 1 dag

BASISGEGEVENS	
Projectnaam	01400106/15683 Zoeterwoude Dorp
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Zoeterwoude
Plaats	Zoeterwoude Dorp
Toponiem	Schenkelweg
Gemeente code	
Kaartblad nummer	30H
X – coördinaat	94.030
Y – coördinaat	459.110
CMA/AMK-status	
CAA nummer	
CMA nummer	
ARCHIS-monument nummer	
ARCHIS-waarnemings nummer	
CIS-code (onderzoeksmeldingsnummer)	15683
Oppervlakte plan- of onderzoeksgebied	1000 m ²
Huidig grondgebruik	bebouwd, garagebedrijf

1. DOEL EN REDEN VAN HET BOORONDERZOEK

o Karteren	Doel van het karterend booronderzoek is het controleren van de archeologische verwachting, het vaststellen van de mogelijke aanwezigheid van archeologische vindplaatsen, en het vaststellen van de landschappelijke genese en opbouw van de bodem en het lokaliseren van mogelijke verstoringen.
-------------------	---

2. BESCHIKBARE DOCUMENTATIE

Fysisch-geografische en historisch-geografische context

Fysisch-geografische kenmerken en landschapstypen	Het onderzoeksgebied ligt in het westelijk veengebied (Berendsen 1997). Dit veengebied is tot stand gekomen in het Holoceen. Het plangebied ligt daarbij in een ontgonnen veenvlakte al dan niet bedekt met klei en/of zand. Deze bedekking staat bekend als een toemaakdek en is door de mens aangebracht ter verbetering van de betreedbaarheid. De bodem bestaat uit een weideveengrond met grondwatertrap II.
---	---

Historisch-geografische kenmerken en landschapstypen	Het plangebied ligt in het agrarisch veenlandschap (Barends <i>et al.</i> 2005). De eerste ontginningen in dit veenlandschap vonden plaats rond de Romeinse Tijd. Rondom het plangebied is de ontginning pas gestart in de Middeleeuwen onder invloed van overstromingen en de Graven van Holland. Uit historische kaarten blijkt dat het gebied in de 19 ^e eeuw in gebruik was als weiland en dat er mogelijk een wetering doorheen liep.
Archeologische verwachtingen	
Wat zijn de verwachtingen	Het onderzoeksgebied en omgeving staan op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden ingekleurd als een gebied met middelhoge archeologische waarde, wat overeenstemt met de redelijke tot grote kans op archeologische sporen volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (kaart 1b, Archeologie, waarden). Het ligt in een laagveengebied dat maar gedeeltelijk is afgegraven. Voor het grootste deel ligt hier het Hollandveen aan de oppervlakte, waarbij het oude mariene afzettingen afdekt. In het onderzoeksgebied bestaat de bodem uit Weideveengronden, voornamelijk opgebouwd uit broekveen. Het veen is echter afgedekt met een opdeklaag die voornamelijk uit humusrijke zanden bestaat. Deze zanden zijn vaak aangevoerd van elders om de oppervlakte beter bewoonbaar te maken. De archeologica aanwezig in deze opdeklaag bevinden zich daarom waarschijnlijk niet meer in situ. Het plangebied ligt op de hoek van de Schenkelweg en de Stompwijkse Vaart. De vaart is op last van het Hoogheemraadschap Rijnland aangelegd in 1420 om de afwatering van het ontgonnen en ingeklonken veengebied te verbeteren (Koopmanschap <i>et al.</i> 2002). De Schenkelweg stamt waarschijnlijk ook uit de 15^e eeuw, vanouds al genoemd als de “Scinkel”, “Schinkel” of “Schenkel”, Rijnlands voor “een dijk die twee andere dijken verbindt” (van Gent 2005). Gezien ook de nabijheid van de dorpskern is het mogelijk dat er vanaf de Late-Middeleeuwen al bewoning aanwezig was op het perceel. Andere aanwijzingen voor bewoning buiten de dorpskern zijn beperkt. Ca. 1 km ten noordwesten van het plangebied is tijdens veldkartering in de jaren '70 van de vorige eeuw een concentratie aan Middeleeuws aardewerk aangetroffen (Archis-waarnemings-nr. 8646) en tijdens graafwerkzaamheden aan de A4 is in 2005 een concentratie handgevormd aardewerk uit de IJzertijd of Romeinse Tijd en tufsteen uit de Romeinse Tijd aangetroffen (Archis-waarnemings-nr. 60467).
Archeologische indicatoren	De bodemmatrix en de hoge grondwaterstanden maken dat de omstandigheden relatief gunstig zijn voor het aantreffen van (onverkoelde) organische en anorganische vondsten.
Diepteligging	Archeologische resten mogen vooral worden verwacht aan de oppervlakte van het veen onder de opdeklaag.
Paleo-ecologische resten	Hiervoor gelden dezelfde opmerkingen als voor de organische artefacten.
3. VRAAGSTELLING ONDERZOEK	

Wat zijn de onderzoeksvragen	• Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie (geologie, bodemkunde en geomorfologie)? • Zijn er archeologische resten aanwezig op de onderzoekslocatie? • Wat is de aard, omvang, kwaliteit en locatie (horizontaal en verticaal) van de archeologische resten? • Welke delen van het gebied zijn verstoord en tot op welke diepte? • In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen? • Welke aanbevelingen kunnen er gegeven worden voor eventueel vervolgonderzoek?
------------------------------	--

4. METHODEN EN TECHNIEKEN

Boortype	De boringen worden uitgevoerd met een edelmanboor of in het veen met een guts.
Diameter boor	10 cm, guts 3cm
Diepte boringen	5 boringen, waarvan 4 van 2 m en 1 van 4 m diep
Positionering boringen	5 boringen, zodanig verdeeld dat de te verstoren terreinen evenredig worden bemonsterd.
Oriëntatie grid t.o.v. geomorfologie/ paleolandschap	Een zoveel mogelijk verspringend grid loodrecht op de Schenkelweg
Overige toegepaste methoden	Waar mogelijk zal een veldkartering worden uitgevoerd. De veldkartering gebeurt door de geschikte delen van het onderzoeksgebied af te lopen in banen met vijf meter interval. Het gaat hierbij om akkers, waar de begroeiing nog niet te hoog is. In weilanden worden de molshopen en slootkanten bekeken.
Wijze onderzoek/ beschrijving boorkolom	De boringen worden beschreven volgens de ASB (archeologische standaard boorbeschrijving, College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005b).
Verzamelwijze archeologische indicatoren (zie 2. archeologische verwachtingen)	Per laag zal het materiaal worden doorzocht op archeologische indicatoren. In het geval van droog zand zal dit gebeuren met behulp van een zeef met een maaswijdte van 4 mm, in alle andere gevallen zal de grond met de hand worden doorzocht. Naast archeologische indicatoren zullen ook paleo-ecologische resten worden verzameld.

5. UITWERKING EN RAPPORTAGE

Algemeen:	De rapportage zal bestaan uit een beschrijving van de resultaten van het bureau- en veldonderzoek. Daarbij zal de boorinformatie gebruikt worden om de lithologische, geomorfogenetische, alsmede de bodemkundige ontwikkeling en de veranderingen in de waterhuishouding van het onderzoeksgebied in kaart te brengen. Daarnaast zal het rapport de volgende onderdelen bevatten: • topografische kaart met globale ligging van het onderzoeksgebied. • kaart met boorpunten , archeologische vindplaatsen en verstoord terreinen. • boorstaten van alle boringen. • enkele historische kaarten met aanduiding van het onderzoeksgebied. • overzicht van alle aangetroffen archeologische vondsten.
-----------	---

	• waar mogelijk en zinvol een lithologisch, lithogenetisch of geologisch profiel. • selectieadvies over noodzaak verder archeologisch onderzoek.
--	---

6. RANDVOORWAARDEN

Personele randvoorwaarden	Het onderzoek wordt verricht door een gecertificeerd archeologisch bedrijf en wordt geleid door een ervaren fysisch geograaf en een medior/senior archeoloog.
Uitvoeringsperiode en opleveringstermijn veldwerk	De duur van het veldwerk bedraagt maximaal 1 dag.
Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie	De eindverantwoordelijkheid en het toezicht op de werkzaamheden liggen in handen van de projectleider.
Uitvoeringsperiode uitwerking; opleveringstermijn (concept)eindrapport	Het onderzoek zal worden afgerond binnen 5 weken na opdrachtverlening met de levering van een conceptrapportage aan de opdrachtgever. Tegelijkertijd wordt het rapport ook aangeboden aan de betreffende gemeente, provincie en de bibliotheek van de ROB. Het rapport moet worden beschouwd als concept totdat het is beoordeeld door het bevoegd gezag en het selectieadvies is omgezet in een selectiebesluit.

7. OVERIGE

Uitvoeringscondities veldwerk	Toegankelijkheid, vergunningen, betredingstoestemming en bereikbaarheid worden geregeld door de opdrachtgever. De opdrachtnemer draagt de zorg voor het dichten van de boorgaten en een KLIC melding.
-------------------------------	---

8. LITERATUUR EN BIJLAGEN

Literatuur	- Barends, S./H. G. Baas/M. J. de Harde/J. Renes/T. Stol/J. C. van Triest/R. J. de Vries/F. J. van Woudenberg, 2005: <i>Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografische benadering.</i>, Utrecht - Berendsen, J.H.A. 1997: <i>Landschappelijk Nederland</i>, Van Gorcum, Assen - College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005: <i>Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie</i>, versie 2.2, Gouda. - College voor de Archeologische Kwaliteit, 2005b: <i>Archeologische standaard boorbeschrijving</i>, Archeologie Leidraad 3, Gouda - Gent, J. van, 2005: <i>Zoeterwoudse straatnamen</i>. Website Stichting Oud-Zoeterwoude. http://www.oudzoeterwoude.nl/documenten/straten.htm (geraadpleegd 25-01-2006) - Koopmanschap, A./J. van Gent/G. van der Hoeven, 2002: <i>Zoeterwoude 725</i>, Alkmaar.
Lijst van bijlagen	- Topografische kaart met ligging van het onderzoeksgebied. - Locatiekaart met de geplande ligging van de boringen. - Archeologische informatiekaart met de beschikbare informatie uit Archis II.